

права людини та механізми їхнього захисту, цінність освіти як базового права та механізму соціальної мобільності.

Література:

1. Вазен Абдо. Колір повітря / пер. з арабської О. Прохорovich. Львів : Видавництво Анетти Антоненко, 2022. 102 с.
2. Свейлех Халіль. Тест на каяття / пер. з арабської О. Прохорovich. Київ : Нора-Друк, 2021. 208 с.
3. Laachir Karima, Talajooy Saeed. Resistance in Contemporary Middle Eastern Cultures: Literature, Cinema and Music. Routledge, 2013. 298 p.
4. Mohagheh J. B. New Literature and Philosophy of the Middle East. The Chaotic Imagination. New York : Palgrave Macmillan, 2010. 234 p.
5. Mohamadi Diane, Bourreau Marie. Petite Marchande D'allumettes a Kaboul. Librairie générale française, Paris, impr. 2010. 192 p.
6. Sammān Ghada. Beirut Nightmares. London : Quartet Books Ltd., 2010. 378 p.

УДК 811.222.1'04'37

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-19>

Стельмах М. Ю.

ORCID: 0000-0001-8996-4313

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

ПРОБЛЕМА СТАТУСУ ТА ОБСЯГУ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНИХ ДІЕСЛІВ У ПЕРСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ

Ключові слова: перська мова, модальність, модальні дієслова.

Незважаючи на те що модальні дієслова в перській мові, як і сама категорія модальності, стали об'єктом дослідження порівняно недавно, за останні роки цим засобом вираження категорії модальності присвячено значну кількість робіт. Водночас велика розмаїтість думок з основних питань, що стосуються змісту категорії модальності, певною мірою ускладнює виявлення обсягу модальних значень і засобів їхнього вираження в різних мовах світу. Тому питання про

статус і обсяг категорії дієслів у перській мові досі залишається дискусійним.

Одним із перших іранських досліджень, яке висвітлило проблему статусу перських модальних дієслів, була дисертація Джалала Рагіміана, присвячена типам речень перської мови в зіставленні з англійською. Досліджуючи дієслівні й іменні фрази та типи речень у перській мові, автор приділяє багато уваги перським допоміжним дієловам і поділяє їх на центральні (первинні) і модальні допоміжні дієслова. Важливим для подальшого дослідження модальності став докладний аналіз граматичних і семантичних особливостей модальних дієслів [1, с. 55–65].

Фундаментальною працею в цій галузі є також монографія Азіти Талегані “Модальність, аспект і заперечення в перській мові” [2], яка докладно аналізує синтаксичні і меншою мірою семантичні аспекти категорії модальності, аспекти і заперечення. Фокус у дослідженні зроблено на взаємодії модальних операторів з іншими операторами, як от заперечення, оскільки автор вважає, що структурна позиція модальних операторів визначається позицією заперечення в багатьох мовах, зокрема й перській.

До модальних дієслів іраністи часто зараховують лише прості дієслова: порівняно невелика кількість модальних дієслів у перській мові поповнюється за рахунок дієслів і конструкцій, еквівалентних модальним дієловам. Загальноприйнятою є думка, що сучасна перська мова має три модальні дієслова, а саме *bāyad*, *šodan* і *tavānestan* [3, с. 391]. Дискусії ведуться щодо *šāyad* та *xāh*.

Модальні дієслова класифікують відповідно до ступеня і виду модальності, запропонованих європейськими вченими, наприклад за моделлю Палмера [4, с. 22]. Автори показують, що *bāyad* використовується для вираження трьох ступенів епістемічної модальності, двох ступенів динамічної модальності і ступеня деонтичної модальності, а *bāyad*, *tavānestan* і *šodan* – для вираження двох ступенів епістемологічної модальності, двох ступенів деонтичної модальності і ступеня динамічної модальності. Згідно з цим дослідженням, перські модальні дієслова здатні виражати всі ступені і види модальності, запропоновані Палмером.

Отже, дослідження модальних дієслів перської мови базуються на методах і концепціях західноєвропейських лінгвістів, проте є важливим кроком у дослідженні особливостей перської мови.

Література:

1. Rahimian J. Clause Types and Other Aspects of Clause Structure in Persian: A Study Oriented towards Comparison with English.

Ph. D. Dissertation. Queensland: The University of Queensland, 1996. 366 p.

2. Taleghani A. H. Modality, Aspect and Negation in Persian. John Benjamin's Publishing Co, 2008. 183 p.

3. Rahimian J., Najari H., Hesarpuladi Sh. A Historical Investigation into Persian Modal Auxiliaries // Open Journal of Modern Linguistics. 2015. No. 5. P. 389–398.

4. Rahimian J., Amouzadeh M. Persian Modal Verbs and the Expression of Modality // Journal of Language Research. 2013. No. 1. P. 21–40.